

Stručný obsah

Kapitola 1

Venkovská versus městská sídla

Sídlo lze chápat různě. Jak je však určováno sídlo městské či venkovské, to je náplní této kapitoly. Na rozsah venkovského prostoru má vliv neustále probíhající urbanizace. Historický vývoj osídlení v České republice, který ovlivňuje vzhled a charakteristiky českého venkova v současnosti, je také součástí této kapitoly. Poněkud odlišný byl vývoj českého pohraničí, kterému je věnována bližší pozornost.

Kapitola 2

Typologie venkova

Kapitola se zabývá nejdříve typy světových venkovských společenství a poté územním vymezením venkovského prostoru v ČR. Důraz je kladen na rozdíly mezi jednotlivými typy venkovského prostoru.

Kapitola 3

Venkov a způsoby jeho vymezení

Venkov lze vymezovat několika možnými způsoby. Použít k tomu lze jedno či více hledisek současně. Z těch nejpoužívanějších lze zmínit hustotu obyvatelstva, počet obyvatel regionu či sídla. Díky tomu je definice pojmů venkovský prostor či vesnice problematická.

Kapitola 4

Obnova venkova

Představena je problematika obnovy venkova. Obnova venkova se uskutečňuje v ČR především prostřednictvím Programu obnovy venkova a jeho pilířů a úrovněmi. Pozornost bude věnována možnostem získávání finančních prostředků v rámci Programu obnovy venkova a podpora obnovy venkova v rámci jeho pilířů.

Kapitola 5

Venkovská krajina a životní prostředí

Kapitola se věnuje vztahu krajiny a venkova. Zmiňuje základní teze Evropské úmluvy o krajině. Objasňuje problematiku ohrožení biodiverzity a potřebu zvyšování stability krajiny. Důraz je kladen také na krajinotvorné programy. Pozornost je věnována i Státní politice životního prostředí a pozemkovým spolkům, které přispívají k zlepšování životního prostředí na venkově.

Kapitola 6

Venkov a udržitelný rozvoj

Pozornost je zde věnována udržitelnosti venkovského života. Nejdříve je obecně vysvětlena problematika udržitelného rozvoje, s kterou velmi úzce souvisí Agenda 21, potažmo Místní agenda 21, která je podrobně probrána. Zmíněny jsou i způsoby, jimiž lze dosahovat udržitelného místního společenství v ČR.

Kapitola 7

Venkovský cestovní ruch

Kapitola seznamuje čtenáře s významem cestovního ruchu pro rozvoj venkova. Vysvětlvány jsou charakteristiky a specifika turistiky provozované na venkově.

Kapitola 8

Vztah venkova a půdy

Součástí kapitoly je seznámení s historickým vývojem katastru v kontextu katastru současného. Dále jsou specifikovány pozemkové úpravy. Nejdříve je pozornost věnována historii pozemkových úprav a poté úpravám prováděným v současnosti.

Kapitola 9

Multifunkční zemědělství a lesnictví

V této kapitole byste se měli dozvědět o vztahu venkova a zemědělství, případně lesnictví. Značná pozornost je věnována i ekologickému zemědělství, které je konfrontováno s klasickou zemědělskou činností. Lesní hospodářství a na něj navazující zpracovatelská odvětví jsou jedním z důležitých zdrojů zaměstnanosti venkovského obyvatelstva a příjmů vesnických rozpočtů, proto je součástí kapitoly i část věnovaná této problematice. Rozvedena je také prospěšnost certifikace lesního hospodaření a zpracování dřeva, které směřuje k trvalé udržitelnosti.

Kapitola 10

Společná zemědělská politika

Kapitola představuje jednu ze společných politik EU. Vysvětlen je zde kontextu jejího vzniku a důvody potřebnosti této politiky pro další rozvoj Evropy. Pozornost je v kapitole věnována i reformám, kterými si už Společná zemědělská politika prošla. Zmíněna je i problematika nově vzniklých fondů EU, které slouží pro naplňování cílů Společné zemědělské politiky v plánovacím období 2007–2013. Srovnána je zde podoba Společné zemědělské politiky fungující v ČR po vstupu do EU a po roce 2007.

Kapitola 11

Rozvoj venkova a Evropská unie

Potřebnost rozvoje venkova a přístupy k němu jsou shrnuty v této kapitole, jejíž součástí je zmínka o deklaracích vyzývajících po změně přístupu EU k rozvoji venkova. Upřesněn je zde i přístup místních společenství k rozvoji jejich území. Neopomenut je i nový fond, který v sobě integruje rozvoj venkova i zemědělství a kterým je Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. Pozornost je věnována přístupu LEADER a Programu rozvoje venkova.

Úplný obsah

Obsah	6
Úvod	13
1. Venkovská versus městská sídla	15
1.1. Sídla	16
1.2. Urbanizace	19
1.3. Historie a vývoj osídlení v ČR	23
1.4. Vývoj osídlení v českém pohraničí	29
1.5. Hlavní charakteristiky současné sídelní struktury v ČR	32
2. Typologie venkova	35
2.1. Typologie venkovských společenství ve světě	36
2.2. Typologie venkovských oblastí ČR	37
3. Venkov a způsoby jeho vymezování	43
3.1. Hledání hranic venkova	45
3.2. Kritéria vymezování vesnic a venkova	46
3.3. Definice venkova podle OECD	47
3.4. EU a definice venkova	48
3.5. Další možnosti klasifikace venkovských oblastí	50
3.6. Hodnoty vybraných kritérií používaných k vymezování venkovského prostoru a vesnic v ČR	51
Příloha	55
4. Obnova venkova	59
4.1. Obnova venkova v ČR	60
4.2. Program obnovy venkova (POV)	61
5. Venkovská krajina a životní prostředí	73
5.1. Krajina venkova	74
5.2. Státní politika ŽP	84
5.3. Pozemkové spolky	87
6. Venkov a udržitelný rozvoj	89
6.1. Možné problémy spojené s aplikací Místní agentury 21	97

6.2. Kritéria Místní agentury 21	97
6.3. Společné evropské indikátory ECI	99
Příloha	103
7. Venkovský cestovní ruch	107
8. Vztah venkova a půdy	117
8.1. Historický vývoj katastru pozemků	118
8.2. Pozemkové úpravy	122
9. Multifunkční zemědělství a lesnictví	129
9.1. Finanční podpora ekologického zemědělství	135
9.2. Vybrané aspekty negativně ovlivňující rozvoj ekologického zemědělství v ČR	135
9.3. Multifunkční lesnictví	138
10. Společná zemědělská politika	151
10.1. Kritika SZP	159
10.2. SZP a Česká republika	161
11. Rozvoj venkova a Evropská unie	169
11.1. Deklarace k rozvoji venkova	171
11.2. LEADER	172
11.3. Rozvoj venkova a Evropské fondy	174
11.4. Program rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013	176
11.5. Místní akční skupiny	181
Příloha 1: Corkská deklarace	184
Příloha 2: Salzburská deklarace	188
Příloha 3: Přehled opatření spadajících pod jednotlivé osy Programu rozvoje venkova	191
Shrnutí	193
Glosář	195
Rejstřík	199
Seznam zkratk	201
Literatura	205